

'LE GRAND CIRQUE' IN KVS WORDT PLOTS PIJNLIJK ACTUEEL

Marc Dutroux, of de jaren stillekes van onze 'failed state'

Mocht er toch nog twijfel bestaan over auteur Mohamed Kacimi's visie op het onvermogen van de onderzoekers, dan neemt het decor die helemaal weg. ■ Kurt Van der Elst

Net nu staatsvijand nummer 1 is gevat, met een desastreuze naschok, haalt de KVS ook de vorige weer uit zijn cel. Alleen is niet Marc Dutroux het hoofdpersonage van 'Le grand cirque', wel de speurders die hem achterna zaten. Of liever: die dat nalieten.

WOUTER HILLAERT

Hebben onze veiligheidsdiensten gefaald? Lieten ze cruciale sporen liggen? Na het drama volgt nooit alleen het onderzoek, maar ook altijd het onderzoek van het onderzoek. Dichter bij het terugdraaien van de klok kunnen we niet komen. Het drama blijft het drama, onaantastbaar, onomkeerbaar. Maar hoe en waar had wie het mogelijks kunnen voorkomen? Door de onderzoekers te onderzoeken, bewaren we de illusie dat we de realiteit meester zijn. Dat wij iets tegen drama's kunnen doen. Of toch onze speurders. Zien we dit seizoen daarom verrassend veel misdaadonderzoek op scène? Terwijl de militairen de straat overnemen, dringt de onderzoekspolitie het theater binnen. Over de Bende van Nijvel waren de jongste maanden zelfs twee voorstellingen te zien. Zowel

Aperçu de l'inconnu als *Verdacht* stelden niet zozeer scherp op de terreur, maar op het failliet van de speurders om ze te ontsluiten. Van theater zou je nochtans verwachten dat het zich veel meer aangetrokken voelt tot het drama zelf. Maar in die rol is cinema intussen veel beter geworden: mensen direct doen opgaan in de ramp of de misdaad, terwijl die zich afwikkelt. In het Griekse theater voltrokken de moorden zich niet toevallig backstage. Op de scène zelf zag je Oedipus: de onderzoeker van de misdadige feiten. *Le grand cirque* gebruikt die verduidelijgende afstand voor de zaak-Dutroux, tot afgelopen dinsdag ons grootste nationale trauma. Dat het twintig jaar heeft moeten duren, zegt iets over de gevoeligheid ervan. De KVS bestelde het stuk bij de Frans-Algerijnse auteur Mohamed Kacimi. Die confronteert de emotionele uitput-

ting van de ouders van een verdwenen meisje met een compleet amateurisme bij de onderzoekers. De feiten zelf zijn hier en daar gefictionaliseerd. Zien we een documentaire of een absurde klucht?

Stoffig kluwen

Op een zacht vuurtje. Zo maken ze bij de lokale rijkswacht konijn klaar voor Pinksteren, maanden nadat twee meisjes zijn verdwenen in Grâce-Hollogne, en nog eens twee meisjes in Oostende. Zopas nog liep er een oproep binnen over een nieuwe verdwijning. 'Hoe oud is uw dochter? Nog maar sinds gisteravond verdwenen? Die komt wel terug.' En verder gaat het gesprek over hoe je konijn bereidt voor Pinksteren. Op een zacht vuurtje, heel traag. Een beetje zoals ze bij de gendarmerie ook onderzoek doen naar Marc D. Al maanden gaat hij als verdachte over de tongen, maar zonder dat iemand enige actie onderneemt. Te veel werk, meneer. Te weinig personeel, mevrouw. Verouderde apparatuur, jammer. Geen mandaat, sorry. En intussen blijven de faxen rollen. Stapelen de mappen met getuigenissen zich op. Over kelders, over meisjes, over duistere inkomsten. Maar bewegen doet er niets. Mocht er na tien minuten *Le grand cirque* nog twijfel bestaan over Kacimi's visie op het totale onvermogen van de onderzoekers,

dan neemt het decor die helemaal weg. Een volgestouwde warboel van grijze klasseerkasten, ijzeren bureaus en aftandse computers karakteriseert één groot bureaucratisch kluwen. Hier zie je van de recherche niet de jaren negentig, maar de jaren stillekes. Hier ligt misdaad stof te vergaren, van negen tot vijf.

Levend blunderboek

Kacimi koos voor een uitgelengde opeenvolging van korte scènes. Die blijven wel boeien, maar meer door wat ze behandelen dan door hoe ze dat doen. Mieke Verdin en Jobst Schnibbe maken de stijgende uitzichtloosheid bij de ouders knap voelbaar, daar niet van. Naast hen houden Lotte Heijtenis, Johan Knuts, Wouter Bruneel en Bram De Win ook mooi vaart in de sloomheid van wisselende onderzoekers. Het probleem ligt dieper: *Le grand cirque* behandelt onderzoek als drama. Wist *Aperçu de l'inconnu* (ook in de KVS) nog pure metafysica te maken van het onderzoek naar de Bende van Nijvel, dan levert de kijk op Dutroux nu weinig meer op dan een proces-verbaal van feiten ten laste. Een levend blunderboek. Die feiten ontroeren op zich, omdat ze echt zijn. Alleen is in *Le grand cirque* – de titel zegt het al – alles toegeschreven naar een beschuldiging. Kacimi heeft de pen

Terwijl de militairen de straat overnemen, dringt de onderzoekspolitie het theater binnen

vastgehouden zoals hij op een spijker klopt. Van de heropvoering van een nationaal trauma verwacht je meer verbeelding, meer inzicht, meer metaforen. Regisseur Simon De Vos doet wat hij kan om aan het stuk toch enige mystiek te verlenen. Hij verdeelt zijn speurders over de scène als losse schimmen, even wezenloos als alledaags. Hij laat ze zingen of juist uitbarsten. Maar vooral in hun minuten stilte spreekt *Le grand cirque* tot het gemoed. Het zijn geen stiltes van medeleven, wel van professionele onkunde en algehele verstomming. We mogen hopen dat het lopende onderzoek naar terreur ooit minder makkelijk weg te zetten zal zijn. Dat het voor België meer betekent dan een melodrama.

'Le grand cirque', tot zaterdag 26 maart in de KVS. www.kvs.be. ★★★★★